

Temat: Petycja i opinia prawno-legislacyjna pro bono (duplikat tekstu)

Od: [REDACTED]

Do: gmina@zbiczno.pl

Data: 2026-08-10

Treść:

Szanowny Panie / Szanowna Pani,

Niniejszym Towarzystwo uprzejmie pozwala sobie przekazać w załączeniu duplikat pisma petycji, dostarczonego w dniu 19 sierpnia 2026 r. Komisji do Spraw Petycji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Komisji Petycji Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

Towarzystwo upatruje podstawy prawnej rozpowszechnienia duplikatów niniejszego pisma i zawartych w nim informacji przede wszystkim w art. 54 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, gwarantującym wolność pozyskiwania i rozpowszechniania informacji, w związku z art. 63 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, ustanawiającym prawo składania petycji, wniosków i skarg w interesie publicznym. Jednocześnie Towarzystwo odwołuje się do ciągłości polskiej tradycji konstytucyjnej i ustrojowej, znajdującej wyraz w art. XI Praw kardynalnych uchwalonych przez Sejm Wielki dnia 5 stycznia 1791 r., stanowiącym swobodę wyrażania myśli także pismem i drukiem, oraz w Artykule IV Ustawy Rządowej z dnia 3 maja 1791 r., odwołującej się do dobra powszechnego, wolności i zwierzchnictwa Narodu. Do tej samej tradycji należy Ustawa Konstytucyjna z dnia 23 kwietnia 1935 r., zwłaszcza jej art. 5 ust. 2, zapewniający obywatelom wolność słowa, oraz art. 1 ust. 1, ujmujący Państwo Polskie jako wspólne dobro wszystkich obywateli. Znaczenie ustrojowe tego dziedzictwa potwierdza również Uchwała Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 16 kwietnia 1998 r. o ciągłości prawnej między II a III Rzeczpospolitą Polską (M.P. z 1998 r. Nr 12, poz. 200), w której Senat uznał ciągłość prawną II i III Rzeczypospolitej oraz wskazał na zachowanie legalności porządku konstytucyjnego II Rzeczypospolitej.

(...)

Niniejszym Towarzystwo uprzejmie załącza treść petycji do wiadomości stosownej Osoby i/lub osób, wedle właściwości;

Adresaci formalni:

— Sejm Rzeczypospolitej Polskiej – Komisja do Spraw Petycji;

— Senat Rzeczypospolitej Polskiej – Komisja Petycji.

Do wiadomości:

— Zakład Ubezpieczeń Społecznych;

— właściwe społeczności parlamentarne zajmujące się polityką społeczną, ubezpieczeniami społecznymi, cyfryzacją, ustawodawstwem oraz zagadnieniami konstytucyjnymi.

Rozpowszechnienie informacyjne pro bono:

— Posłowie na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej;

— Senatorowie Rzeczypospolitej Polskiej.

Towarzystwo, korzystając również z wolności rozpowszechniania informacji określonej w art. 54 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, może przekazać niniejszą opinię parlamentarzystom indywidualnie jako materiał prawno-informacyjny pro bono dotyczący postulowanych zmian legislacyjnych i ustrojowych.

Przekazanie takie ma charakter informacyjny i obywatelski oraz pozostaje odrębne od formalnego wniesienia petycji do właściwych społeczności Sejmu i Senatu.

Petycja i opinia prawno-legislacyjna pro bono – recyfryzacja systemu ubezpieczeń społecznych, ponowna ocena progu 5 osób w art. 47a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz postulat obywatelskiej inicjatywy referendalnej na wzór rozwiązania konstytucyjnego funkcjonującego w jednym z Państw Unii Europejskiej, którego melodia hymnu narodowego przywodzi na myśl Mazurek Dąbrowskiego

[REDACTED]
[REDACTED]
adres e-mail: [REDACTED]

Łódź, dnia 10 sierpnia 2026 r.

Do:
Sejm Rzeczypospolitej Polskiej
Komisja do Spraw Petycji

oraz

Senat Rzeczypospolitej Polskiej
Komisja Petycji

Do wiadomości:
Zakład Ubezpieczeń Społecznych
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Ubezpieczeń Społecznych
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa
info@mrpips.gov.pl
Sekretariat.DUS@mrpips.gov.pl

Petycja i opinia prawno-legislacyjna pro bono

w przedmiocie potrzeby recyfryzacji systemu rozliczeń z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, ponownej oceny ustawowego progu pięciu osób, zapewnienia równego, przejrzystego i weryfikowalnego dostępu do procedur publicznoprawnych oraz wzmocnienia demokracji bezpośredniej przez obywatelską inicjatywę referendalną

Szanowni Panowie i/lub Szanowne Panie,

[REDACTED] przedstawia niniejszą petycję oraz opinię prawno-legislacyjną pro bono w interesie publicznym jako materiał służący dyskusji nad dalszą cyfryzacją, a właściwie recyfryzacją, systemu ubezpieczeń społecznych oraz nad zwiększeniem rzeczywistego udziału społeczności obywatelskiej w stanowieniu prawa.

Towarzystwo zwraca się o rozważenie podjęcia prac analitycznych, legislacyjnych i ustrojowych dotyczących dwóch wzajemnie powiązanych zagadnień:

1. ponownej oceny zasadności utrzymywania progu pięciu osób w art. 47a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz stworzenia bardziej przejrzystego, neutralnego technologicznie i weryfikowalnego systemu cyfrowego;

2. wprowadzenia do polskiego ustroju skutecznej obywatelskiej inicjatywy referendalnej, w której odpowiednio wysoki poziom poparcia osób uprawnionych cywilnie i politycznie – przykładowo 10% ogółu osób posiadających czynne prawo wyborcze – powodowałby prawny obowiązek przeprowadzenia referendum w sprawie projektu ustawy, propozycji zmiany prawa albo innej sprawy należącej do zakresu stanowienia prawa, z zachowaniem konstytucyjnych gwarancji praw i wolności.

Towarzystwo podkreśla, że oba postulaty mają charakter konstruktywny. Towarzystwo nie postuluje rezygnacji z cyfryzacji ani samowolnego niestosowania obowiązującego prawa. Towarzystwo postuluje poprawę prawa na przyszłość oraz takie projektowanie cyfrowego państwa, aby rozwój technologiczny służył zwiększeniu kontroli społecznej, przejrzystości oraz udziału społeczności obywatelskiej w stanowieniu zasad, którym ta społeczność podlega.

A. Podstawa petycji i charakter opinii

Art. 63 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej ustanawia prawo składania petycji, wniosków i skarg, również w interesie publicznym.

Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach przewiduje możliwość wniesienia petycji przez osobę prawną oraz możliwość żądania w szczególności zmiany przepisów prawa, podjęcia rozstrzygnięcia albo innego działania dotyczącego życia zbiorowego lub wartości wymagających szczególnej ochrony w imię dobra wspólnego, w zakresie prawnie przyznanych zadań i mocy prawnych adresata.

Niniejsze wystąpienie ma jednocześnie charakter petycyjny, prawno-informacyjny, obywatelski, postulatywny i pro bono.

Towarzystwo korzysta także z wolności chronionej przez art. 54 ust. 1 Konstytucji RP, obejmującej wyrażanie poglądów oraz pozyskiwanie i rozpowszechnianie informacji.

W ocenie Towarzystwa konstytucyjna wolność rozpowszechniania informacji obejmuje również możliwość komunikowania społecznościom wykonującym zadania publiczne dostrzeżonych problemów, niespójności, potencjalnych nieprawidłowości oraz czynników ryzyka występujących w otoczeniu prawnym, administracyjnym, technicznym lub gospodarczym.

Tak rozumiane obywatelskie sygnalizowanie czynników ryzyka nie oznacza przypisywania adresatowi mocy prawnych, których nie posiada. Czym innym jest bowiem możliwość poinformowania społeczności o dostrzeżonym problemie, a czym innym prawna możliwość jego samodzielnego rozwiązania.

Towarzystwo traktuje przekazywanie takich informacji jako część legalnej komunikacji obywatelskiej i jako element społecznej kontroli sposobu projektowania oraz wykonywania zadań publicznych.

B. Stan obecny – próg pięciu osób

W aktualnym modelu przekazywania dokumentów ubezpieczeniowych sytuacja płatnika zależy od liczby osób, za które rozlicza składki.

Zgodnie z aktualnymi informacjami Zakładu Ubezpieczeń Społecznych płatnik rozliczający składki za 5 lub mniej osób może przekazywać dokumenty ubezpieczeniowe w formie papierowej.

Płatnik rozliczający składki za więcej niż 5 osób ma zasadniczo obowiązek przekazywania dokumentów elektronicznie.

Jednocześnie ustawodawca przewidział możliwość odstępstwa w uzasadnionym przypadku, pozwalając na zastosowanie alternatywnej formy po uzyskaniu odpowiedniej zgody Zakładu.

Towarzystwo odnotowuje więc, że istniejący system różnicuje sytuację płatników na podstawie granicy liczbowej pomiędzy pięcioma a sześcioma osobami.

Towarzystwo nie przesądza, że samo istnienie takiego zróżnicowania stanowi automatycznie niedopuszczalną dyskryminację.

Towarzystwo wskazuje jednak, że po wielu latach funkcjonowania regulacji ustawodawca powinien ponownie wykazać, jakie współczesne, mierzalne, racjonalne i proporcjonalne względy uzasadniają utrzymywanie granicy właśnie na poziomie pięciu osób.

Powstaje bowiem zasadnicze pytanie:

dla czego płatnik rozliczający pięć osób powinien posiadać ustawowo szerszy wybór sposobu komunikacji z Zakładem niż płatnik rozliczający sześć osób, jeżeli różnica jednej osoby nie musi odpowiadać realnej różnicy w możliwościach technicznych, ekonomicznych, organizacyjnych albo prawnych danego podmiotu?

C. Art. 32 Konstytucji RP – potrzeba ponownej oceny zróżnicowania

Art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej ustanawia zasadę równości wobec prawa, prawo do równego traktowania przez władze publiczne oraz zakaz dyskryminacji.

Towarzystwo wskazuje, że zróżnicowanie sytuacji prawnej podmiotów nie jest samo przez się zakazane.

Musi jednak istnieć racjonalne uzasadnienie dla kryterium różnicującego, a zastosowane rozwiązanie powinno pozostawać w odpowiedniej relacji do celu regulacji.

Wobec tego Towarzystwo postuluje przeprowadzenie ponownej analizy art. 47a ustawy o systemie zabezpieczenia obywatelskiego pod względem:

- aktualności kryterium pięciu osób;
- proporcjonalności wynikającego z niego zróżnicowania;
- wpływu regulacji na małe podmioty zatrudniające nieznacznie więcej niż pięć osób;
- możliwości zastąpienia sztywnego progu rozwiązaniem funkcjonalnym;
- możliwości zapewnienia wszystkim płatnikom równoważnych gwarancji proceduralnych niezależnie od ich wielkości.

Towarzystwo uważa, że ciężar uzasadnienia dalszego istnienia historycznego progu powinien spoczywać na aktualnych potrzebach systemu, a nie jedynie na fakcie, że rozwiązanie takie funkcjonuje od wielu lat.

D. Art. 2 Konstytucji RP – zaufanie, przejrzystość i weryfikowalność

Z zasady demokratycznego państwa prawnego Towarzystwo wywodzi potrzebę projektowania procedur

publicznoprawnych w sposób przewidywalny, przejrzysty i możliwy do odtworzenia.

Cyfryzacja obowiązku publicznoprawnego powinna prowadzić do zwiększenia pewności i sprawdzalności sytuacji płatnika.

Nie powinna natomiast prowadzić do stanu, w którym podmiot wykonujący obowiązek nie jest w stanie samodzielnie prześledzić:

- kiedy określona informacja została przyjęta;
- jak została przetworzona;
- jakie zmiany zostały wprowadzone;
- z jakiego dokumentu lub transferu wynika określone saldo;
- do jakiego okresu przypisano daną wpłatę;
- jaka reguła techniczna albo prawna spowodowała zmianę stanu rozliczeń.

Nowoczesna cyfryzacja nie powinna wymagać od płatnika zaufania do niewidocznego procesu.

Powinna zapewniać możliwość jego samodzielnej weryfikacji.

E. Recyfryzacja – proponowany kierunek

Towarzystwo proponuje posługiwanie się pojęciem „recyfryzacji”.

Recyfryzacja nie oznacza powrotu do administracji papierowej.

Oznacza ponowne zaprojektowanie procesu cyfrowego po doświadczeniach wynikających z rzeczywistego funkcjonowania istniejących systemów.

Celem recyfryzacji powinien być system:

- przejrzysty;
- interoperacyjny;
- odporny na błędy;
- możliwy do niezależnej kontroli;
- neutralny technologicznie w możliwie szerokim zakresie;
- zapewniający użytkownikowi zwykłego jak i ministerialnemu pełny ślad audytowy, co przywodzi na myśl funkcjonalny i obecny sposób fakturowania KSeF;
- zapewniający alternatywną drogę działania na wypadek awarii, rozbieżności albo uzasadnionej potrzeby dowodowej.

Towarzystwo postuluje w szczególności rozważenie:

1. ponownej oceny albo zniesienia sztywnej granicy pięciu osób;
2. zastąpienia kryterium liczbowego obiektywnymi przesłankami funkcjonalnymi;
3. przyznania wszystkim płatnikom jednakowego prawa do alternatywnego kanału postępowania w uzasadnionych przypadkach;
4. zapewnienia pełnego cyfrowego śladu audytowego obejmującego historię dokumentów, korekt, operacji, sald oraz sposobu zaliczania płatności;
5. umożliwienia jednoznacznego powiązania każdego transferu bankowego z konkretną należnością, okresem, osobą i sposobem rozliczenia;
6. stworzenia procedury niezwłocznego wyjaśniania rozbieżności pomiędzy transferem bankowym, dokumentem rozliczeniowym i zapisem systemowym;
7. rozwoju dokumentowanych interfejsów umożliwiających automatyczne pobieranie przez płatnika jego własnych danych i ich niezależne uzgadnianie;
8. umożliwienia eksportu kompletnej historii konta w formacie nadającym się do niezależnej kontroli;
9. zapewnienia mechanizmu porównywania historii danych przed korektą i po korekcie;
10. projektowania cyfryzacji zgodnie z zasadą, że technologia ma ułatwiać wykonanie prawa, a nie tworzyć dodatkowe, niewynikające z istoty obowiązku bariery.

F. Nie postulowanie niestosowania prawa – a postulowanie poprawienia norm prawnych

Towarzystwo podkreśla, że niniejsza opinia nie jest postulatem dowolnego pomijania obowiązujących przepisów.

Do czasu zmiany prawa przepisy obowiązujące pozostają podstawą wykonywania obowiązków.

Towarzystwo rozróżnia zatem:

— stosowanie obecnego prawa;

oraz

— korzystanie z konstytucyjnego i ustawowego prawa do krytyki tego prawa, wskazywania jego wad oraz zabiegania o jego zmianę.

Dążenie do zmiany prawa nie stanowi odmowy podporządkowania się prawu.

Przeciwnie, jest jednym z demokratycznych sposobów doskonalenia systemu prawnego.

Towarzystwo postuluje więc, aby ewentualne problemy związane z progiem pięciu osób oraz sposobem cyfrowej obsługi płatników były rozwiązywane przede wszystkim przez zmianę regulacji, zmianę architektury systemu oraz stworzenie bardziej przejrzystych gwarancji proceduralnych.

G. Prawo do rozpowszechniania informacji i obywatelskiego sygnalizowania ryzyka

Towarzystwo wskazuje, że art. 54 ust. 1 Konstytucji RP ma szczególne znaczenie dla społecznego obiegu informacji o jakości funkcjonowania systemów publicznych.

Wolność pozyskiwania i rozpowszechniania informacji nie może być sprowadzana jedynie do prawa odbierania gotowych komunikatów.

Obejmuje ona również aktywne przekazywanie informacji, opinii, ocen i ostrzeżeń.

W tym znaczeniu Towarzystwo uznaje za obywatelsko pożądane:

- komunikowanie dostrzeżonych ryzyk;
- sygnalizowanie potencjalnych niespójności;
- przekazywanie materiałów źródłowych;
- przedstawianie propozycji nowych norm prawnych;
- porównywanie praktyki różnych społeczności publicznych;
- zachęcanie ustawodawcy i administracji do ponownej oceny regulacji, które mogły utracić swoje pierwotne uzasadnienie.

Towarzystwo podkreśla, że takie działanie nie zakłada, iż każda przekazana informacja jest bezspornie prawidłowa.

Istotą obywatelskiego obiegu informacji jest właśnie możliwość jej przedstawienia, poddania krytycznej analizie, zweryfikowania, potwierdzenia albo odrzucenia.

System demokratyczny powinien sprzyjać takiej wymianie informacji, szczególnie w odniesieniu do technologii wykorzystywanych do wykonywania obowiązków publicznoprawnych.

H. Postulat demokracji bezpośredniej

Niezależnie od szczegółowego postulatu dotyczącego systemu ubezpieczeń społecznych Towarzystwo przedstawia również szerszy postulat ustrojowy.

Towarzystwo uważa, że współczesne państwo powinno rozwijać nie tylko cyfrowe instrumenty wykonywania obowiązków wobec władz publicznych, lecz również skuteczne instrumenty, dzięki którym społeczność obywatelska może oddziaływać na samo tworzenie prawa.

Art. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi podstawę zasady zwierzchnictwa Narodu i przewiduje sprawowanie władzy przez przedstawicieli lub bezpośrednio.

W ocenie Towarzystwa słowa dotyczące bezpośredniego wykonywania władzy powinny posiadać realny wymiar ustrojowy.

Demokracja bezpośrednia nie powinna zależeć wyłącznie od decyzji aktualnej większości parlamentarnej o tym, czy dana sprawa zostanie poddana pod referendum.

Odpowiednio liczna część społeczności obywatelskiej powinna posiadać własną, oddolną drogę doprowadzenia

do referendum.

I. Republika Chorwacji jako europejski punkt odniesienia

Towarzystwo wskazuje jako szczególnie interesujący wzorzec zbiór norm konstytucyjnych Republiki Chorwacji, będącej państwem współistniejącym w ramach Unii Europejskiej.

Art. 87 Konstytucji Republiki Chorwacji przewiduje, że chorwacki parlament może zarządzić referendum w sprawie propozycji zmiany Konstytucji, projektu ustawy albo innej sprawy należącej do jego zakresu działania.

Co szczególnie istotne, przepis ten przewiduje również obowiązek zarządzenia referendum zgodnie z prawem, jeżeli zażąda tego 10% ogółu wyborców Republiki Chorwacji w odniesieniu do spraw objętych zakresem wskazanym w tym artykule.

Zakres chorwackiej regulacji jest szeroki i obejmuje propozycję zmiany Konstytucji, projekt ustawy oraz inne sprawy pozostające w zakresie działania parlamentu.

Istotną ustrojowo regułą jest, że osiągnięcie konstytucyjnie określonego poziomu poparcia społeczności uprawnionej cywilnie i politycznie powoduje prawny obowiązek uruchomienia referendum jako procedowania projektu legislacyjnego.

Towarzystwo popiera taki kierunek ustrojowy.

J. Postulat wprowadzenia polskiej obywatelskiej inicjatywy referendalnej

Towarzystwo postuluje rozważenie ustanowienia norm konstytucyjnych, zgodnie z którymi zebranie poparcia co najmniej 10% osób posiadających czynne prawo wyborcze spowodowałoby obowiązek przeprowadzenia referendum ogólnokrajowego w sprawie:

- projektu ustawy;
- propozycji zmiany obowiązującej ustawy;
- uchylenia albo zasadniczej modyfikacji określonego rozwiązania ustawowego;
- propozycji zmiany Konstytucji, z zachowaniem szczególnych wymogów właściwych dla zmiany Konstytucji;
- innej sprawy należącej do zakresu stanowienia prawa i mocy prawnych władz Rzeczypospolitej Polskiej, która zgodnie z Konstytucją może zostać poddana rozstrzygnięciu bezpośredniemu.

Towarzystwo uważa, że próg 10% jest wystarczająco wysoki, aby ograniczyć przypadkowe lub marginalne inicjatywy, a jednocześnie na tyle dostępny, aby mechanizm nie był wyłącznie teoretyczny.

Towarzystwo postuluje jednocześnie ustanowienie odpowiednich zabezpieczeń, w szczególności:

1. ochrony podstawowych praw i wolności;
2. jasnych zasad formułowania pytań;
3. przejrzystej weryfikacji podpisów;
4. równych zasad finansowania kampanii;

5. obowiązku publikacji argumentów przemawiających za i przeciw proponowanemu rozwiązaniu;
6. określenia jasnego skutku prawnego ważnego referendum;
7. zabezpieczenia przed łączeniem w jednym pytaniu kilku niepowiązanych kwestii;
8. zapewnienia sądowej albo konstytucyjnej kontroli legalności procedury.

K. Obecne polskie procedowanie referendalne a proponowana norma konstytucyjna

Art. 125 Konstytucji RP przewiduje referendum ogólnokrajowe w sprawach o szczególnym znaczeniu dla państwa.

Obecna norma prawno-konstytucyjna nie zezwala na obywatelską inicjatywę wobec określonego konstytucyjnego progu podpisów.

Towarzystwo postuluje uzupełnienie reguł konstytucyjnych.

Ustanowienie nowych norm wymagałoby odpowiedniego projektu norm konstytucyjnych oraz dostosowania ustawy o referendum ogólnokrajowym.

Towarzystwo ma świadomość ograniczeń funkcjonalności Konstytucji powodowanych art. 235 Konstytucji RP, która to legislacja nie została ustanowiona przy frekwencji której wymagają jej normy prawne.

Niniejszy postulat jest postulatem rozpoczęcia legalnej procedury poprawy ustrojowej, a nie próbą obejścia istniejącego porządku konstytucyjnego.

L. Związek demokracji bezpośredniej z recyfryzacją

Towarzystwo dostrzega bezpośredni związek pomiędzy recyfryzacją administracji a recyfryzacją demokracji.

Cyfrowe państwo nie powinno oznaczać wyłącznie zwiększenia liczby obowiązków wykonywanych elektronicznie przez obywateli, przedsiębiorców i inne społeczności.

Powinno również zwiększać możliwość kontroli, udziału i współdecydowania.

Jeżeli państwo może wymagać od płatnika wykonywania obowiązków w rozbudowanym środowisku cyfrowym, społeczność obywatelska powinna otrzymywać równie nowoczesne instrumenty:

- kontroli danych;
- dostępu do historii działania systemu;
- komunikowania błędów;
- zgłaszania propozycji zmian;
- inicjowania procesu legislacyjnego;
- oraz, po osiągnięciu odpowiednio wysokiego poziomu poparcia, uruchamiania demokracji bezpośredniej.

W ocenie Towarzystwa recyfryzacja powinna więc oznaczać dwukierunkowość cyfrowego państwa:

nie tylko bardziej cyfrowe obowiązki społeczności wobec państwa,

ale także bardziej skuteczne cyfrowe prawa społeczności wobec procesu stanowienia i wykonywania prawa.

M. Konkretnie żądania petycji

Mając powyższe na uwadze, Towarzystwo uprzejmie wnosi o:

1. podjęcie sprawdzenia zasadności dalszego utrzymywania progu 5 osób w art. 47a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych;
2. rozważenie podjęcia inicjatywy legislacyjnej zmierzającej do ustanowienia ważności głosowań w referendum podejmowanych zwykłą większością, niezależnie od frekwencji.
3. przeprowadzenie oceny norm prawnych w świetle art. 32 Konstytucji RP oraz zasady proporcjonalnego i racjonalnego różnicowania sytuacji podmiotów;
4. uzyskanie stanowiska Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dotyczącego współczesnego technicznego i organizacyjnego uzasadnienia granicy pięciu osób;
5. uzyskanie od ZUS informacji, czy utrzymywanie tej granicy jest obecnie technologicznie konieczne;
6. rozważenie stworzenia ustawowych gwarancji pełnego śladu audytowego dokumentów, płatności, korekt i zmian sald;
7. rozważenie stworzenia mechanizmu niezależnego uzgadniania transferów bankowych z zapisami systemowymi;
8. rozwój interoperacyjności oraz dokumentowanych interfejsów umożliwiających płatnikom kontrolę własnych danych;
9. rozważenie rozpoczęcia prac nad zmianą Konstytucji RP w celu wprowadzenia obywatelskiej inicjatywy referendalnej o skutku obowiązkowym po osiągnięciu odpowiednio wysokiego progu poparcia;
10. zaakceptowanie jako punktu odniesienia norm wynikających z art. 87 Konstytucji Republiki Chorwacji;
11. rozważenie przyjęcia progu 10% lub 5% osób uprawnionych cywilnie i politycznie jako progu uruchamiającego obowiązek przeprowadzenia referendum;
12. przekazanie niniejszego materiału właściwym społecznościom poselskim i senatorskim zajmującym się polityką społeczną, ustawodawstwem, cyfryzacją oraz normami konstytucyjnymi, jeżeli zostanie to uznane za pomocne;
13. pozostawienie niniejszej opinii w dokumentacji jako materiału prawno-informacyjnego pro bono;
14. poinformowanie Towarzystwa o sposobie rozpatrzenia przedstawionych postulatów.

N. Stanowisko skierowane do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Towarzystwo kieruje niniejszą opinią do wiadomości Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie dlatego, że oczekuje

od ZUS samodzielnej zmiany ustawy, lecz dlatego, że praktyczna wiedza Zakładu może być istotna dla ustawodawcy.

Towarzystwo uprzejmie zabiega o przedstawienie przez ZUS stanowiska w szczególności wobec następujących pytań:

1. jakie aktualne względy techniczne uzasadniają granicę 5 osób;
2. czy granica ta jest nadal niezbędna dla sprawnego działania systemu;
3. ile przypadków zgód na alternatywną formę przekazywania dokumentów udzielono płatnikom rozliczającym więcej niż 5 osób;
4. jakie typowe okoliczności Zakład uznaje w tym zakresie za uzasadnione;
5. czy ZUS dostrzega możliwość zastąpienia progu liczbowego rozwiązaniem funkcjonalnym;
6. czy ZUS byłby gotowy poprzeć rozwiązania zwiększające dostęp płatników do pełnego śladu audytowego swoich rozliczeń;
7. czy ZUS rozważa dalsze rozwijanie interfejsów umożliwiających niezależne uzgadnianie danych rozliczeniowych.

Odpowiedzi na powyższe pytania mogłyby istotnie wzbogacić parlamentarną ocenę zasadności zmiany prawa.

O. Wniosek końcowy

Towarzystwo opowiada się za państwem cyfrowym, lecz równocześnie przejrzystym, kontrolowalnym i demokratycznym.

Towarzystwo nie postuluje cofnięcia cyfryzacji.

Postuluje jej następny etap – recyfryzację.

Recyfryzacja powinna oznaczać, że system cyfrowy jest projektowany ponownie tam, gdzie praktyka ujawnia jego ograniczenia, a każda kolejna zmiana zwiększa możliwość kontroli, a nie wyłącznie automatyzację.

Jednocześnie Towarzystwo postuluje recyfryzację demokracji.

Współczesna technologia powinna służyć nie tylko pobieraniu informacji od społeczności i wykonywaniu przez nią obowiązków, ale również zwiększeniu zdolności społeczności do skutecznego wpływania na prawo.

Towarzystwo popiera zatem ustrój, w którym odpowiednio szerokie poparcie obywatelskie może w sposób prawnie wiążący doprowadzić do referendum w sprawie legislacyjnej, przy zachowaniu kontroli konstytucyjności, ochrony praw podstawowych i jasnych reguł demokratycznych.

Republika Chorwacji pokazuje, że funkcjonowanie w ramach Unii Europejskiej jest możliwe do pogodzenia z rozwiązaniem, w którym 10% ogółu wyborców posiada konstytucyjnie istotną możliwość doprowadzenia do referendum w sprawach należących do zakresu działania parlamentu.

Towarzystwo uważa ten sposób procedowania ustaw i norm konstytucyjnych za wartościowy punkt odniesienia dla dalszego rozwoju polskiej demokracji.

Towarzystwo uprzejmie zabiega o potraktowanie niniejszego wystąpienia jako konstruktywnego materiału prawno-legislacyjnego pro bono oraz o podjęcie merytorycznej dyskusji nad przedstawionymi propozycjami.

P. Dodatkowe postulaty legislacyjne Towarzystwa

Ponadto Towarzystwo uprzejmie proponuje i/lub popiera projekty legislacyjne i/lub istniejące normy prawne dotyczące form prawno-organizacyjnych przedsiębiorstw, ich rodzajów rejestrowych oraz form podlegających ewidencji, postulując zarazem rozważenie wprowadzenia do języka prawnego równorzędnego określenia „społeczność” jako pojęcia podkreślającego wspólnotowy charakter działalności prowadzonej przez osoby współdziałające w ramach określonej struktury prawnej.

Towarzystwo proponuje w szczególności rozważenie następujących równorzędnych określeń rejestrowych:

- spółka jawna – społeczność jawna;
- spółka partnerska – społeczność partnerska;
- spółka komandytowa – społeczność komandytowa;
- spółka komandytowo-akcyjna – społeczność komandytowo-akcyjna;
- spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – społeczność o odpowiedzialności ograniczonej;
- prosta spółka akcyjna – prosta społeczność akcyjna;
- spółka akcyjna – społeczność akcyjna.

Postulat ten nie musi oznaczać likwidacji dotychczasowego nazewnictwa. Towarzystwo proponuje przede wszystkim rozważenie ustanowienia nazw równorzędnych, dodatkowych albo stopniowego wprowadzenia pojęcia „społeczność” do języka rejestrowego i gospodarczego.

W ocenie Towarzystwa termin ten może trafniej oddawać okoliczność, że przedsiębiorstwo nie jest jedynie abstrakcyjną konstrukcją kapitałową, lecz również społecznością osób, praw, obowiązków, wiedzy, pracy, odpowiedzialności, kontrahentów i innych interesariuszy.

Towarzystwo proponuje zatem analizę legislacyjną, językową i gospodarczą dotyczącą tego, czy współczesne prawo przedsiębiorstw powinno w większym stopniu akcentować społeczny, wspólnotowy i organizacyjny wymiar przedsiębiorczości.

Q. Postulat równego traktowania rynku ubezpieczeniowego i zawodów świadczących pomoc prawną w podatku VAT

Towarzystwo proponuje również przeprowadzenie analizy zasadności odmiennego traktowania na gruncie podatku od wartości dodanej działalności ubezpieczeniowej oraz działalności polegającej na świadczeniu profesjonalnej pomocy prawnej.

Art. 135 ust. 1 lit. a dyrektywy Rady 2006/112/WE dotyczącej wspólnego systemu podatku od wartości dodanej zobowiązuje państwa członkowskie do zwolnienia z VAT transakcji ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych, wraz z usługami pokrewnymi świadczonymi przez brokerów i agentów ubezpieczeniowych.

Inaczej ukształtowana jest sytuacja usług prawniczych. W polskim systemie usługi prawnicze nie korzystają z

analogicznego generalnego zwolnienia przedmiotowego, a ponadto zostały wyłączone z możliwości korzystania ze zwolnienia podmiotowego dla drobnych przedsiębiorców. Aktualna informacja Ministerstwa Finansów na 2026 r. wprost wskazuje usługi prawnicze wśród usług wyłączających możliwość stosowania tego zwolnienia.

Towarzystwo dostrzega w tym rozwiązaniu asymetrię legislacyjną wymagającą ponownego zbadania.

Z jednej strony prywatny rynek ubezpieczeniowy oraz określone usługi brokerów i agentów korzystają ze zwolnienia przewidzianego przez prawo Unii Europejskiej. Z drugiej strony profesjonalne usługi prawne, świadczone między innymi przez adwokatów, radców prawnych i notariuszy, co do zasady nie korzystają z równoważnego uprzywilejowania podatkowego.

Towarzystwo uważa za wymagające debaty pytanie, dlaczego dostęp do infrastruktury bezpieczeństwa ubezpieczeniowego został w prawie podatkowym potraktowany korzystniej niż dostęp do infrastruktury bezpieczeństwa prawnego.

Towarzystwo traktuje bowiem profesjonalną pomoc prawną jako jeden z podstawowych elementów infrastruktury zaufania społecznego i bezpieczeństwa prawnego. Adwokat, radca prawny i notariusz uczestniczą w zabezpieczaniu praw majątkowych, wykonywaniu prawa do obrony, przeciwdziałaniu wadliwym czynnościom prawnym, zapewnianiu pewności obrotu oraz umożliwianiu społeczności korzystania z praw ustanowionych przez państwo.

W tym znaczeniu obecne zróżnicowanie może być odbierane jako sytuacja, w której prawodawca przyznaje silniejszą preferencję podatkową prywatnym usługom zabezpieczenia ryzyka ubezpieczeniowego niż profesjonalnym usługom zabezpieczenia ryzyka prawnego.

Towarzystwo nie przesądza, że oba rodzaje działalności muszą mieć identyczną konstrukcję podatkową. Postuluje jednak przeprowadzenie analizy równościowej, gospodarczej i społecznej oraz rozważenie, czy przynajmniej usługi prawne świadczone na rzecz osób fizycznych, mikroprzedsiębiorców, organizacji społecznych albo w sprawach związanych z ochroną podstawowych praw nie powinny korzystać z rozwiązania podatkowego zbliżonego do przyjętego dla usług ubezpieczeniowych.

Towarzystwo proponuje zasadę kierunkową:

jeżeli państwo uznaje za społecznie istotne, aby koszt ochrony przed ryzykiem ubezpieczeniowym nie był zwiększany przez VAT, powinno co najmniej rozważyć analogiczne podejście do kosztu ochrony przed ryzykiem prawnym.

Towarzystwo proponuje zatem podjęcie na poziomie krajowym i – o ile byłoby to konieczne ze względu na harmonizację VAT – również na poziomie Unii Europejskiej prac zmierzających do bardziej równoważnego podatkowego traktowania ubezpieczenia i profesjonalnej pomocy prawnej.

Towarzystwo postuluje również, aby w ramach takiej analizy zweryfikować dane ekonomiczne dotyczące rentowności rynku ubezpieczeniowego w okresie pandemii COVID-19, w tym sygnalizowane w materiałach analitycznych szacunki wskazujące, że rentowność niektórych uczestników rynku mogła w określonych okresach wzrastać nawet o około 30%.

Towarzystwo nie przedstawia wartości 30% jako jednolitego wyniku dla całego rynku ubezpieczeniowego. Postuluje natomiast zbadanie, czy szczególne preferencje podatkowe pozostają społecznie i gospodarczo uzasadnione także w odniesieniu do podmiotów osiągających wysoką rentowność, podczas gdy dostęp do profesjonalnej pomocy prawnej pozostaje obciążony VAT.

R. Postulat recyfryzacji gospodarki odpadami i rozwoju infrastruktury ekospalarni

Towarzystwo proponuje i/lub popiera projekty legislacyjne i/lub istniejące normy prawne zobowiązujące Opiekę Rządową do dążeń do ujawniania rzetelnych informacji dotyczących stanów faktycznych i/lub prawnych nieregularności związanych z występowaniem, niewystępowaniem albo niedostateczną dostępnością zasobów służących zagospodarowaniu zjawisk odpadowych, w szczególności wobec niedoborów krytycznych infrastrukturalnych systemów ekospalarni na obszarach ziemi Rzeczypospolitej.

Towarzystwo postuluje, aby państwo prowadziło w tym zakresie ciągłe rozpoznanie infrastrukturalne, publikowało dane porównawcze i przedstawiało społecznościom informacje pozwalające ustalić, czy dostępna infrastruktura odpowiada rzeczywistemu strumieniowi odpadów, potrzebom energetycznym, wymogom ochrony środowiska oraz celom gospodarki o obiegu zamkniętym.

Towarzystwo wskazuje jako materiał analityczny przedstawione zestawienia, według których dla Rzeczypospolitej Polskiej w roku 2022 przyjęto 9 występowania instalacji WtE przy populacji około 36,6 mln mieszkańców, tj. około 0,25 instalacji na milion mieszkańców i hipotetycznie około 4,1 mln mieszkańców przypadających na jedną instalację.

Towarzystwo wskazuje jednocześnie, że europejskie dane branżowe CEWEP dla 2022 r. potwierdzają znaczne zróżnicowanie liczby i zdolności instalacji Waste-to-Energy pomiędzy państwami europejskimi, dlatego porównania powinny być prowadzone nie tylko przez liczenie instalacji, lecz również przez analizę ich rzeczywistej przepustowości, ilości przetwarzanych odpadów, populacji, sieci ciepłowniczych i udziału recyklingu.

Towarzystwo postuluje zatem zweryfikowanie wskazywanej w materiale anomalii, według której liczba występowania takich instalacji przypadających na mieszkańca może być w Polsce około 5,3 razy niższa niż w przyjętej grupie porównawczej pobliskich obszarów Unii Europejskiej.

Wartość ta powinna być przedstawiana jako wynik konkretnej metodologii porównawczej, ze wskazaniem państw uwzględnionych w grupie odniesienia, roku danych, rodzaju instalacji oraz ich przepustowości, a nie jako uniwersalna stała.

Towarzystwo proponuje w szczególności rozważenie prawa prowadzącego do:

- zwiększenia przejrzystości danych dotyczących wytwarzania, przemieszczania, recyklingu, składowania i termicznego zagospodarowania odpadów;
- utworzenia publicznej mapy niedoborów infrastruktury odpadowej;
- określenia minimalnych standardów bezpieczeństwa infrastrukturalnego poszczególnych regionów;
- przyspieszenia budowy nowoczesnych instalacji WtE tam, gdzie analiza środowiskowa, ekonomiczna i społeczna wykaże ich zasadność;
- powiązania instalacji z lokalnymi systemami ciepłowniczymi i energetycznymi;
- ograniczenia składowania odpadów nadających się do odzysku;
- zapewnienia pełnej transparentności emisji instalacji;
- wykorzystania najlepszych dostępnych technik ograniczania zanieczyszczeń;
- równoczesnego zachowania pierwszeństwa zapobiegania powstawaniu odpadów, ponownego użycia i

recyklingu przed termicznym przekształcaniem.

Towarzystwo podkreśla ostatnią z powyższych zasad, ponieważ zgodnie z europejską hierarchią postępowania z odpadami spalanie pozostaje rozwiązaniem niżej usytuowanym niż zapobieganie powstawaniu odpadów oraz recykling. Europejska Agencja Środowiska wskazuje zarazem, że składowanie należy do najmniej pożądanых sposobów postępowania z odpadami, natomiast spalanie z odzyskiem energii stanowi jeden z elementów istniejącego europejskiego systemu zagospodarowania pozostałości nienadających się do ponownego użycia lub recyklingu.

Celem postulatów Towarzystwa nie jest zatem zastępowanie recyklingu spalaniem.

Celem jest stworzenie wystarczającej, kontrolowanej środowiskowo infrastruktury dla tej części strumienia odpadów, której nie można racjonalnie uniknąć, ponownie wykorzystać ani poddać recyklingowi, tak aby państwo nie tonęło w odpadach, nie uzależniało się nadmiernie od składowisk oraz zachowywało porządek ekologiczny i infrastrukturalny.

S. Pozostałe postulaty statutowe Towarzystwa

Towarzystwo wskazuje, że niniejsze propozycje stanowią jedynie część szerszego programu postulatów prawno-legislacyjnych, społecznych, ustrojowych, historycznych, technologicznych i gospodarczych rozwijanych przez Towarzystwo oraz przedstawianych w jego Statucie i materiałach prawno-informacyjnych pro bono.

Towarzystwo zabiega o możliwość poddawania tych propozycji spokojnej, rzeczowej i krytycznej debacie, bez założenia, że samo przedstawienie postulatów przesądza o jego przyjęciu.

Wśród dalszych postulatów Towarzystwo wskazuje między innymi potrzebę okresowego przeglądu historycznej listy osób odznaczonych Orderem Orła Białego oraz stworzenia zgodnej z Konstytucją i zasadami pewności prawa procedury pozwalającej ocenić szczególne przypadki osób, wobec których po nadaniu odznaczenia dokonano prawomocnych ustaleń sądowych albo międzynarodowych wskazujących na odpowiedzialność za zbrodnie wojenne, zbrodnie przeciwko ludzkości, ludobójstwo lub inne najcięższe zbrodnie prawa międzynarodowego.

Towarzystwo postuluje rozważenie, czy osoba, której odpowiedzialność za takie czyny została stwierdzona przez właściwy sąd lub trybunał z zachowaniem podstawowych gwarancji procesowych, powinna nadal pozostawać w oficjalnym wykazie osób przedstawianych bez dodatkowego historycznego objaśnienia jako kawalerowie najwyższego orderu Rzeczypospolitej.

Ewentualna rewizja powinna być dokonywana na podstawie jasno ustanowionych przepisów, z poszanowaniem zasady legalizmu, prawdy historycznej, pewności prawa oraz zakazu arbitralnego przepisywania historii.

Towarzystwo nie postuluje usuwania osób z historii.

Postuluje natomiast, aby oficjalna pamięć państwowa wyraźnie rozróżniała pomiędzy historycznym faktem nadania odznaczenia a współczesną oceną tego, czy osoba nim uhonorowana odpowiada wartościom, które najwyższe odznaczenie Rzeczypospolitej ma reprezentować. W tym znaczeniu Towarzystwo popiera ustanowienie odpowiedniego ceremoniału państwowego zarówno dla nadania takiego odznaczenia post mortem, jak i – w szczególnie uzasadnionych przypadkach, na podstawie jednoznacznych przesłanek prawnych – dla jego pośmiertnego odebrania, wraz z właściwym odnotowaniem takiego rozstrzygnięcia w oficjalnej pamięci i dokumentacji państwowej.

Towarzystwo zabiega zatem o traktowanie obecnej wersji, wciąż nieukończonego Statutu oraz towarzyszących mu materiałów jako otwartego zbioru propozycji pro publico bono, możliwych do przyjęcia, odrzucenia, zmiany

albo rozwinięcia w demokratycznym procesie wymiany informacji i stanowienia prawa, który równocześnie stanowi akt prawa wewnętrznego osoby prawnej zgodnie z powszechnie obowiązującym prawem.

Pomocnicze podstawy prawne

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej:

- art. 2;
- art. 4 ust. 1 i 2;
- art. 32 ust. 1 i 2;
- art. 54 ust. 1;
- art. 63;
- art. 125;
- art. 235.

Oficjalne źródło ELI:

<https://eli.gov.pl/eli/DU/1997/483/ogl>

2. Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych:

- w szczególności art. 47a.

Aktualny tekst jednolity ogłoszony w Dz.U. 2026 poz. 199:

<https://eli.gov.pl/eli/DU/2026/199/ogl>

Informacja ZUS dotycząca sposobu przekazywania dokumentów:

<https://www.zus.pl/en/firmy/sposob-przekazywania-dokumentow>

Informacja ZUS dotycząca formy papierowej i wyjątku dla płatników rozliczających więcej niż 5 osób:

<https://www.zus.pl/en/firmy/sposob-przekazywania-dokumentow/forma-papierowa>

3. Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach:

- art. 2;
- art. 3;
- pozostałe przepisy dotyczące trybu rozpatrywania petycji.

Oficjalna treść:

<https://www.senat.gov.pl/prace/petycje/wybrane-akty-prawne/ustawa-o-petycjach/>

4. Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym.

Aktualny tekst jednolity ogłoszony w Dz.U. 2025 poz. 300:

<https://eli.gov.pl/eli/DU/2025/300/ogl>

5. Konstytucja Republiki Chorwacji – art. 87, pomocniczo jako materiał prawno-porównawczy.

Oficjalna strona Parlamentu Republiki Chorwacji:

<https://www.sabor.hr/en/information-access/important-legislation/constitution-republic-croatia-consolidated-text>

Pomocnicze łącza kontekstowe pro forma – materiał prawno-informacyjny pro bono

1. Odmowa lub ignorowanie błędu przez ZUS bądź brak wyjaśnień:

2. Dokumentacja dotycząca rozbieżności sald ZUS wobec transferów bankowych:

3. Odpowiedź do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 czerwca 2026 r.:

4. Odpowiedź na pismo Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 10 czerwca 2026 r. wraz z załącznikami:

5. Odpowiedź na pismo Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 10 czerwca 2026 r.:

6. Zestawienie danych dotyczących Orderu Orła Białego:

7. Statut

Życząc społeczności Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, społeczności Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, społeczności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i pozostałym społecznościom Narodu Rzeczypospolitej Polskiej przyjemnego i spokojnego dnia.

Z uprzejmymi wyrazami poważania, służąc pomocą i pozostając do dyspozycji.

Rada

Informacja RODO: Dane kontaktowe adresatów, prawdopodobnie otrzymane ze źródeł publicznie dostępnych, zwłaszcza z BIP, są prawdopodobnie przechowywane i/lub przetwarzane przez wyżej wspomniane Towarzystwo wyłącznie w celu prowadzenia niehandlowej korespondencji informacyjnej oraz jej udokumentowania.

The Society's Team, i.e. the Fellowship,

